

PIAGET, VIGOTSKI, MIRA CENT ANYS DE PSICOLOGIA

Helio Carpintero*

L'any 1896, el centenari del qual és ara, té un singular pes en la història de la psicologia contemporània.

En aquest any naixen dues figures de màxima importància per a l'escena internacional: Jean Piaget i Lev Vigotski. A més, en el marc específicament espanyol, cal afegir un tercer, fonamental en el procés de constitució de la nostra tradició en aqueixa ciència: naix Emilo Mira y López, el primer psicòleg espanyol amb significació supranacional.

Piaget, Mira i Vigotski pertanyen a la generació que anomenem de 1901, i que en el món literari espanyol se sol conèixer com a "Generación del 27" (García Lorca, Alberti, Dámaso Alonso, G. Diego; també Zubiri, Lafuente Ferrari, Camón, Ayala, Rosa Chacel). En psicologia, també cal incloure entre els seus membres B.F. Skinner, S.S. Stevens, C. Rogers, E. Fromm, R.B. Cattell i A. Luria, entre altres.

El nostre present recolza sobre aquests i uns pocs noms més. En moltes publicacions, hom dóna a aquests noms, bé que separadament i sense formar grup, una significació històrica, fundacional, que abans no tenien. De vegades, és el creixement i desenvolupament del cognitivisme el que ens ha fet girar els ulls cap a Piaget i Vigotski. Altres voltes, la consciència de la tradició de la psicologia espanyola, que s'ha aclarit fa poc, ha donat més brillantor, si calia, al nom de Mira.

Piaget, Vigotski i Mira, tot centrant-nos en els noms del centenari, han experimentat l'atracció de la psicologia com a ciència aplicable a l'estudi i al canvi de la vida humana. Més que crear un "sistema teòric", els interessà l'estudi concret de l'home en la seua situació històrica, laboral i professional. Tots tres es van ocupar, amb formes i estils diferents, de l'estudi dels processos de pensament, de l'anàlisi d'aptituds i capacitats, de la dimensió social de la ment humana i del coneixement de la infantesa.

Piaget ha fet veure amb gran claredat que la formació del coneixement és una construcció, en part determinada pel nivell de desenvolupament de l'individu, en part per l'experiència; hi ha, doncs, un fons biològic que condiciona l'adquisició d'una mentalitat lògica capaç de pensament abstracte de la ciència i la filosofia.

Vigotski, enfrontat a un problema semblant, accentuà el paper que té la interacció social de l'individu amb els seus semblants, en aqueixa construcció del coneixement. La idea del "potencial d'aprenentatge", o capacitat de desenvolupament mental que un subjecte té en el cas que un mestre o persona experimentada el guie, ha obert línies d'investigació a un camp com el de la intel·ligència, que semblava ja tancat.

Mira, si no ha realitzat una contribució teòrica semblant, féu una enorme tasca pel que fa a organitzar la psicotècnica, primer a Barcelona (1919-1936), després al Brasil i en general a Hispanoamèrica. Autor d'un test singular (el PMK, diagnòstic mioquinètic), fou sobretot un gran organitzador que impulsà la psicologia a Espanya fins a la guerra civil i, després, ja exiliat, esdevingué una de les figures més universals de la psicologia llatinoamericana (Ardila).

Força admiradors de la psicologia de la Gestalt, i parcialment també de la psicoanàlisi, la seua formació europea els impedí de formar part del conductisme; i, mentre aquest va triomfar, fins als anys seixanta, els seus noms han estat una mica enfosquits dins el camp d'una psicologia fortament sotmesa a les modes americanes. Avui apareixen, en major o menor grau, com a punts de referència respecte dels quals cal definir, ara com ara, la nostra posició.

*Universidad Complutense de Madrid